

психичким и физичким својствима, али увек напомиње да судија мора остати и добар правни техничар. Сјединити у једном човеку доброг психолога, социолога и одличног правника, то је оно што аутор ове књиге тражи од савременог кривичног судије.

Љ. Лазаревић

Slobodan Vidaković — prof. Ksente Bogoev: Development and System of Communal Finances in Yugoslavia. Belgrade, Standing Conference of Town and Urban Municipalities of Yugoslavia, 1955, 96 pp.

На међународном конгресу у Риму прошле године, делегација Сталне конференције градова и градских општина Југославије појавила се са брошуром о развоју и систему комуналних финансија у Југославији. Брошура је, чуло се, била разграбљена — што потврђује да иностранство са пажњом и љубопитством прати друштвена збивања у нашој земљи. Но ваља додати да се та заинтересованост спољнег света објашњава и вредношћу самог делца, у коме је на објективан и језгровит начин дат врло добар приказ наших локалних финансија у новој држави.

После увода у коме је сажета генеза политичке структуре комуна, студија се задржала на приказу карактеристика буџетског система самоуправних јединица. Из вишефазног буџетског законодавства, које одликује наш финансиски систем после ратъ, издвојено је оно што је најбитније за упознавање природе буџета комуналних тела. Динамика њихових расхода показује прогрес државног уређења и велики значај народних одбора у политичком животу земље. Изненађују напр. подаци о порасту расхода општина на културу и просвету у НР Македонији (ст. 27). Са смислом за одвајање главног од споредног изложена су начела које примењују комунални буџети. У наредном одељку где је реч о изворима прихода народних одбора приказана је њихова расподела каква проистиче из последњег Основног закона о буџетима. Поједини порески облици објашњени су сумарно али ипак довољно да импресија о њима не остане бледа. Текст је проткан цифреним прегледима који излагању дају рељефа. Документација на крају књижице о расходима и приходима општина (1954) претставља изврстан материјал за извођење најразноврснијих закључака о економском и политичком значају комуна. Најзад, нагласимо и то да у раду нису само анализирани финансиски инструменти већ, у сразмери, посматрани и други проблеми од комуналног значаја (станбене проблематике, инвестициона политика комуна и др.).

Ова брошура је за сада најпотпунији објављени приказ о нашим комуналним финансијама посматраним као целина. Штета би било пропустити да се са његовом садржином на српском не упозна и

наша читалачка публика. Али онда би се имале извршити и неке ревизије, у вези са новим прописима (рачунска година, допунски буџети, буџетске комисије, и др.).

J. Ловчевић

*Johannes Koulis: DIE ÖFFENTLICHEN AUSGABEN ALS VOLKS-
WIRTSCHAFTLICHE ERSCHEINUNG. Frankfurt/M., Vittorio
Klostermann, 1948, 153 S.*

Испитивања јавних расхода из економске перспективе скора-шњег су датума: у финансиској теорији те су студије покренуте уствари у времену између два рата. Појава која изненађује када се зна да су буџетски приходи, порези нарочито, постали предмет економске анализе већ у доба Рикарда. Али као што ненадна вирусна обољења обично убрзавају научна истраживања у медицини, тако и неочекивани друштвени феномени постају узроком ускоро-ног попуњавања празнина у теорији социјалне економије. Зар, рецимо, проблем трансфера нема да захвали за своје модерне теорије немачким репарацијама, или пак принцип антицикличног буџета економској кризи 30-их година? Слично је и са расходима: интересовање теорије за њих развило се тек са њиховим огромним порастом током и после светских ратова, а још у већој мери га изазвала пракса најновијег периода: да се расходи употребе као инструмент активне социјалне и економске политике.

Две деценије после појаве познате *Економске теорије државних расхода* од Г. Колма, грчки професор Коулис посвећује истом питању једну од својих последњих расправа. Са добрим моделом пред очима њему, заиста, није било тешко да, у врло сложенем друштвено-политичком агрегату искрслом после другог рата, идентификује сам проблем. Али он је то учинио са ширим захватом и са детаљнијом анализом од свог претходника. Економски проблем расхода К. тражи у одговору на питање да ли расходи утичу на пораст социјалног производа или на његово опадање — или су према њему неутрални. Стога класифицира расходе на производне, непроводне и трансферне: алтернативни ефекти њихови брижљиво су анализирани у деветнаест параграфа студије, од којих сваки разматра какву функцију или дејство или начело јавних издатака. Систем који је примењен у раду групише елементе у два дела, од којих први излаже начин на који расходи утичу на постанак куповне снаге и производњу, односно потрошњу у земљи; док други део говори о условима који утврђују границе јавним издацима.

Код општих привредних дејстава расхода писац разликује краткорочне од дугорочних. У оквиру „short-run“ ефеката К. истиче уплив расхода на формирање куповне снаге, које је последица чињенице да су расходи у јавној привреди сасвим другачији од расхода у тржишној привреди. И инвестиције држава када врши, оне се разликују од приватних и имају своја специфична дејства: изградња, на пример, аутострада може допринети наглом развоју аутомобилске индустрије („индуциране“ инвестиције). У пишчевој методологији исправно је што расходе не анализира изоловане, већ увек у вези са инструментима који их омогућавају (порез, зајам). Тражи да политика расхода буде стално усклађена са политиком прихода: помоћу расхода (субвенције) држава коригира неповољне социјалне и економске ефекте које је проузроковала својом одређеном политиком прихода (посредни порези). Одговарајућим троше-